

Inspirationsdag om anhörigstöd

Anhörigas möte med psykiatriskvård

Stockholm 2020-11-13

Mats Ewertzon
Forskare/möjliggörare
Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka)

Innehåll

Min ”resa” - intresse av anhörigas möte med psykiatrisk vård

Exempel från några studier av anhörigas erfarenheter av möte med psykiatrisk vård

Tankar kring en metod för utveckling!

Bakgrund

- Avinstitutionalisering
- Stödjande/vårdande
- Modeller för familjeinterventioner och psykopedagogiska insatser
- Delaktighet/samverkan

Delaktighet

- Majoritet kände sig inte tillräckligt delaktiga (Östman, 2000)
- Majoritet kände sig tillräckligt delaktiga (Lakeman, 2009)

Aspekter som kan inverka

- Vårdpersonal: tid, stöd/kunskap, kontinuitet, sekretess (Nicholls & Pernice, 2009; Rose et al., 2004)
- Patienten: självständighet, familjens bristande förståelse (Lakeman, 2008; Rose et al. 2004)
- Anhöriga: kommunikation problem med vården (Lakeman, 2008; Rose et al., 2004)

Frågeformuläret FIAQ

Upplevelse av bemötande:

- Öppenhet
- Bekräftelse
- Samverkan

Känsla av utanförskap:

- Maktlöshet
- Social isolering

Bemötande

Öppenhet: att anhöriga upplever en uppriktig information om den närståendes hälsosituation, att vårdpersonalen förklarar situationen så anhöriga kan förstå situationen.

Bekräftelse: att anhöriga upplever att vårdpersonalen lyssnar till dem och ser dem som viktiga personer, de välkomnas och de bryr sig om vilka de är.

Samverkan: att anhöriga upplever att vårdpersonalen värderar dem och deras åsikter som viktiga.

Utanförskap

Maktlöshet: att anhöriga har en känsla av låg förväntan på att kontrollera händelser i vården av patienten, det är andra som beslutar.

Social isolering: anhöriga har känsla av att de är utestängda eller avvisade från vården av patienten.

Studier - anhörigas erfarenheter av mötet med psykiatrisk vård

Ewertzon, M., Lützén, K., Svensson, E. & Andershed, B. (2010). Family members' involvement in psychiatric care: experiences of the health-care professionals' approach and feeling of alienation. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 17 (5), 422-432.

Weimand, B., Israel, P, &, Ewertzon, M. (2018). Families in assertive community treatment (ACT) teams in Norway: A cross-sectional study on relatives' experiences of involvement and alienation. *Community Mental Health Journal*, 51(5), 686-697.

Johansson, A., Anderzén-Carlsson, A., & Ewertzon, M. (2019). Parents of adult children with long-term mental disorder: Their experiences of the mental health professionals' approach and feelings of alienation – A cross sectional study. *Archives of Psychiatric Nursing*, 33, 129-137.

Sjöström, N., Johansson, A., Weimand, B., Johansson, O., Waern, M., & Ewertzon, M. Relatives' experiences of mental health care, family burden and family stigma: Does participation in Resource Group make a difference. (*submitted*)

Forskningsfrågor

- Hur upplevs vårdpersonalens bemötande?
- Eventuell känsla av utanförskap?
- Eventuellt samband mellan bemötande och utanförskap?
- Hur betydelsefullt upplevs bemötandet?
- Vilken överensstämmelse finns mellan hur bemötandet faktiskt upplevts och hur betydelsefullt det är

Resultat – upplevelse av bemötande

Erfarenhet av bemötande som till viss del/helt kännetecknades av öppenhet, bekräftelse och samverkan:

➤ Ewertzon mfl. (n=66)	42%
➤ Johansson mfl. (n=121)	26%
➤ Weimand mfl. (n=38)	79%
➤ Sjöström mfl. (n=79)	84%

Resultat – känsla av utanförskap

Till viss del/helt inte känt utanförskap:

➤ Ewertzon mfl. (n=68)	59%
➤ Johansson mfl. (n=130)	20%
➤ Weimand mfl. (n=38)	54%
➤ Sjöström mfl. (n=75)	79%

Resultat – samband upplevelse av bemötande och känsla av utanförskap

Ett statistiskt säkerställt men svagt samband fanns mellan upplevelse av bemötande och känsla av utanförskap.

Hur kan resultatet tolkas när det gäller stöd till anhöriga?

- **Direkt stöd**, exempelvis
Psykopedagogiska interventioner,
Telefonrådgivning i grupp, Webbaserat stöd,
enskilda samtal etc.
- **Indirekt stöd**, exempelvis Bemötande,
Delaktighet i vård och omsorg, Vård och
omsorg till närstående etc.

Kan vårdmodeller eller lokalt utformade riktlinjer öka samverkan med och stöd till anhöriga?

En metod för att utveckla stöd
till anhöriga!

Blandade lärande nätverk (BLN)

Välkommen till Webbinarium!

26 november kl 14.00 – 15.30

Några frågor som vi berör!

Vad är BLN? Hur genomförs de?

Vilka erfarenheter har Nka av BLN?

Vilka planer finns framöver att starta BLN?

Tack!

Mats Ewertzon

mats.ewertzson@anhoriga.se

